

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

LAISVOJO PASAULIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60639

TELEPHONE: (312) 585-9608

Vol. LXXI

Kaina 15 c.

TREČIADIENIS — WEDNESDAY, BALANDIS — APRIL 27, 1977

Nr 98

“LKB KRONIKA” NR. 26

Arkiv. J. Matulaičio minėjimas

Neveltui sudėtos aukos, kovojant už Bažnyčios laisvę

8 Tardymai ir kratos

(Tęsinys iš vakar dienos)

Kiek anksčiau “partizanikai” buvo iškirstas ir kun. J. Zdebskis. Ukmergėje grupė pareigūnų išlaipino kun. Juozą Zdebskį iš mašinos, nugalėto ir milicijos skyrių ir be prokuroro sankcijos padarė asmeninę kratą. Suskaitė visus pinigus ir perskaitė visus popierukus. Kai kun. J. Zdebskis pareikalavo sustatyti kratos protokolą, pareigūnai atsakė, kad čia buvusi ne krata.

“LKB Kronikai” yra žinoma ir daugiau atvejų, kai saugumiečiai iškrečia žmones ar jų butus, nesilaikydami Baudžiamosios proceso kodekso nuostatų. Nelegalios kratos neapiforminamos ir saugumiečiai mažiau palieka savo nusikalstamos veiklos pėdsakų.

ZINIOS IS VYSKUPIJŲ

Vilnius

Pasirodė leidinio “Dievas ir Tėvyne” 3-sis numeris. Straipsnyje “Zmonija visada tikėjo į Dievą” atsakoma į S. Markonio knygos “Netiesą sakote, kunige!” priekaištus.

Didžiausią leidinio dalį užima straipsnis: “Aš esu Kelias, Tiesa,

ir Gyvenimas”, kuriame remiantis įvairiais šaltiniais įrodomas Kristaus istoriškumas.

Straipsnyje “Kas tas ateizmas?” pateikiama duomenų, kaip ateizmas vertina žymūs pasaulio žmonės, pats gyvenimas ir šv. Raštas.

Straipsnyje “Tikėjimas - amžinoji šviesa” kritikuojamas telefilm “Ar tiki?”

Vidutinio formato leidinys apima 68 psl.

Kapsukas

1977 sausio 27 Kapsuke (buv. Marijampolėje) buvo iškilmingai švenčiamas Dievo tarno arkivyskupo Jurgio Matulevičiaus 50-jų mirties metinių jubiliejus. Neapsisiekiant, kad buvo šiokiadienis ir pats jubiliejus menkai išreklamuotas, bijant, kad valdžia nesutrukdytų jo šventimo, bažnyčia buvo pilna žmonių. Iškilmėse dalyvavo daug kunigų ir du vyskupai. Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupijos vyskupas — koadjutorius L. Povilonis ir Kaišiadorių vyskupas - tremtinys V. Sladkevičius, kuris šventėms atvyko iš Kauno. Iškilmių dalyviai buvo maloniai nustebinti, kai sakymo pamatė vyskupą — tremtinį. Turiningame pamokslėlyje V. Sladkevičius ragino visus eiti aukos keliu.

Iš “Aušros” Nr. 5 (45)

Kaip nutautinami lietuviai Gudijoje

Gudijoj lietuviškų mokyklų nėra, bet Lietuvoj lenkiškų ir rusiškų pilna

(Tęsinys iš vakar dienos)

Ne tik Baltarusijos lietuviams uždrausta organizuoti saviveiklą, bet ir atvykti saviveiklininkams iš Lietuvos. Nors būdavo visokių trukdymų, bet iki 1972 studentų bei moksleivių meniniai kolektyvai iš Lietuvos su įvairia programa retkarčiais nuvykdavo pas Baltarusijos lietuvius. Lietuviai juos sutikdavo su dideliu džiaugsmu. Nuo 1972 toks lankymasis griežtai sąvaržytas. Norint iš Lietuvos nuvykti su saviveikla į Baltarusiją, reikia gauti dvejopą leidimą: iš Lietuvos ir Baltarusijos partinių organų. Kaip parodė praktika, toks leidimas ne duodamas.

Lietuvoje veikia kompleksinės kraštotyros ekspedicijos. Jų darbo rezultatas — leidiniai apie Dieviniškes, Merkinę, Kernavę ir t.t. Sumanyta tokią ekspediciją suorganizuoti į Gervėčius. Vargais negalais per Minską, sudarius jungtinę lietuvių-baltarusių grupę, pavyko gauti leidimą rinkti medžiagą Gervėčių apylinkėse. 1970 vasarą čia gerokai pasidarbauta: surinkta dainų, pasakų, aprašyti liaudies papročiai, Gervėčių tarmė ir t.t. 1971 galvota suorganizuoti tokią ekspediciją į Pelesos apylinkes. Bet šį kartą leidimo negavo. Leidimą atsakė ne Minsko valdžia, bet (gudriau padaryta) Vilniaus CK. Kažin

ar pasirodys leidinys apie Gervėčius? Likviduojant kraštotyryninkų darbą, uoliai prisidėjo ir dar dabar prisideda Vilniaus Pedagoginio instituto rektorius Uogintas.

Visos minėtos priemonės nukreiptos prieš lietuviybės gaivinimą tose Baltarusijos TSR vietovėse, kurios nuo amžių buvo apgyventos lietuvių. Lietuviškų mokyklų Baltarusijoje nėra, o tuo tarpu Lietuvoje pilna rusiškų ir lenkiškų. Rusiškos mokyklos steigiamos visur (ir kaimuose), jei tik atsiranda keli rusų vaikai. Vilniaus kraštas ištiesai nusėtas rusiškais ir lenkiškais mokyklomis net ir tose vietose, kur lenkų okupacijos metu buvo lietuviškos mokyklos (pvz., Kalesnikuose, Eišiškių raj.). Apie 30 km į pietus nuo Vilniaus yra lietuviškas Marijampolės kaimas. Čia po II pasaulinio karo tuojau įsistatė lietuviška mokykla. Pastatė naujas patalpas, o prieš porą metų ten įsteigė rusiškas klases lygiagrečiai su lietuviškoms.

Lietuvių nutautinimo darba uoliai dirba lenkai, pataikaujantys rusų valdžiai. Prisdengę tarysias Lietuvos jį užrašo lenkais. Lenkais jis užrašo ir gudžiškai kalbančius, nors lenkų kalbos jie visai nemoka.

(Bus daugiau)

Marijampolės bažnyčia vienų iškilmių metu

“Tik nelieskite žmogaus teisių”

Maskva. — Sovietai išpėjo Vakarais, kad bet kurios pastangos Belgrado konferencijoj išskelti žmogaus teisių paneigimus Sovietijoj pakenks detantei. Zinių agentūra Tass pridėjo, kad jei tokie klausimai bus minimi, sovietai išeis laimėtojai, nes “pagal jų sistemą žmogaus teisės garantuojamos ne vien žodžiais bet ir darbais”.

Tass skundžiasi, jog Vakarai rengiasi tik tuo klausimu ir kalbėti, bet ignoruoja kitus “svarbesnius”, kaip politinis ir ekonominis kooperavimas, prekyba, pasikeitimas kultūrinėmis ir mokslo vertybėmis ir kt.

Etiofija kalba apie Sudano agresiją

Addis Ababa. — Etiopijos vyriausybė išpėjo savo gyventojus pasiruošti visuotinei mobilizacijai. Sakoma išpėjime, kad “Sudanas organizuoja karinę agresiją, remia Eritrejos sukilėlius, į pasienį traukia net tankus ir sunkiąją artileriją. Sudanas ruošiasi šiais agresijai, remiamas Egipto”.

Gromyko turėjo sutikti

New Delhi. — Sovietų u.r. min. Gromyko stengiasi nuraminti Indiją, kad jie, sovietai, nesipriešina geresniems Indijos santykiams su kitais kraštais, kaip Kinija arba Amerika. Indijos premjeras Morarji Desai jam buvo priminęs, kad susitarimai su Maskva galioja, bet jie nebus kliūtis draugiškoms santykiams užmezgti ir su kitais kraštais.

Toon pasiliks Maskvoje

Washingtonas. — Prez. Carteris apsisprendė ambasadorium Maskvoje palikti tą patį Malcolm Toon. Toon buvo paskirtas prez. Fordo. Pradžioj Carterio administracija jį buvo atšaukus ir ieškojo kito. Jo palikimas tam pačiam poste aiškiamas Carterio noru Maskvoj turėti kietos linijos ambasadorių.

Sovietų prezidento Podgorny Afrikoj lankymosi metu Johannesburge Pietų Afrikos laikraštis “South African Digest” (IV. 1) įdėjo šią karikatūrą su prierašu: “Drauge afrikietai, atvykau ir tave išlaisvinti”. Viršuje matyti pavergti kraštai, pirmas iš kairės “Lithuania”.

ATSINAUJINO MASKVOS PROPAGANDA PRIEŠ PEKINĄ

“Antisovietiškas palieka ir toliau”

Maskva. — Sovietai nusivylė naujais Kinijos valdovais. Užsienio reikalams stebėti ir komentuoti savaitinis laikraštis “Novyje Vremia” priminė, kad dabartinės partijos pirmininkas Hua Ku-feng ne tik nieko naujo neieško, nesiekia geresnių santykių su šiauriniu kaimynu, bet ypač nori pabrėžti, jog aklaiai seka Mao Tse-tungo pėdomis. Pasivyno net jo plaukų šukuoseną ir drabužių sukirpimą.

Po to, kai nutrūko geri santykiai su Kinija, sovietai mėgino kaltę suvesti tik vienam Mao, tikėdamaisi, jog po jo kita generacija atitaisys, kas buvo sugadinta, ir pripažins Maskvos pri-

matą. Po Mao mirties Maskvos propagandos mašina buvo sulaukta, nieko pikto kinų adresu nebuvo kalbama. Neminėjo blogų žodžių nei naujų valdovų, bet praėjo pusė metų, ir nieko naudingo Maskva nesulaukė.

Laikraštis dar sako, kad maoizmas paliekamas kaip buvęs, o labiausiai jis bus ir toliau taikomas užsienio politikoj. “Hegemonija, antisovietiškas... ir ieškojimas bendros kalbos su agresyviais imperialistų sluoksniais kaip buvo taip ir palieka Pekino svajonė. Kinų vadai neturi drašos arba nenori nusikratyti reakcionierių spąstų, Mao žalingų idėjų”.

Išrastas naujas elektrinis motoras

Los Angeles. — Cravens Wanlass, elektros inžinierius, išrado motorą, kuris tą patį darbą galės atlikti, sunaudodamas vienu trečdaliu mažiau elektros energijos. Išradimas įgalins kasdien sutaupyti nuo 1 iki 2 milijonų statinių naftos. Oficialūs asmenys išradimą pavadinę bilijono dolerių energijos sutaupymu.

Nedaug entuziazmo Mansfieldui

Washingtonas. — Buvęs senatorius Mike Mansfield, formaliai paskirtas ambasadorium į Tokiją, japonų ir amerikiečių kariuovės sluoksnuose sutinkamas įvairiai. Japonų generolai nervinasi, žinodami, kad Mansfield visą laiką nori sumažinti Amerikos karių skaičių ir Korėjoje, Japonijoje, rašo “Newsweek”.

Amerikos-Kubos derybos

Washingtonas. — Amerikos delegacija, vadovaujama Terence Todmano, valstybės sekretoriaus asistento Lotynų Amerikos reikalams, išvyko į Kubą ir derasi dėl žvejybos teisių Ameriką ir Kubą skiriančiuose vandenyse.

Pasaulio lietuvių sportinės žaidynės

• Šiaurės Amerikos Lietuvių Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjunga (SALFASS) savo suvažiavime 1976 lapkričio 20 - 21 nutarė ruošti Pasaulio lietuvių sportines žaidynes 1978 vasarą Toronte, Taip bus paminėta 1938 Kaune įvykusių Tautinių olimpiadų žaidimų 40 metų sukaktis ir valstybinių atžvilgiu — 60 metų nuo Lietuvos nepriklausomybės atstatymo. Norima sustiprinti išivijusių lietuvių sportinį gyvenimą, suartinti išivijusių sportininkus. Programoje: lengvoji atletika, plaukimas, krepšinis, tinklinis, lauko ir stalo tenisas, šaudymas, golfas ir šachmatai. Be JAV ir Kanados, laukiama komandų iš Australijos ir Pietų Amerikos, o pavienių ir iš kitų kraštų. Žaidynes ruošia SALFASS centro valdyba (pirmininkas Pranas Berneckas), kooperuodama su Kanados LB krašto valdyba ir PLJS. Yra gautas Etobicoke Olympium pastatas ir stadionas vakarinėj Toronto daly. Apie žaidynes informuojama biuleteniais — pirmasis pasirodė kovo 7.

Pristabdys ligoninių išibėgėjimą

Washingtonas. — Prezidentas Carteris paprašė Kongresą už ligoninių patarnavimus kitais metais kainų neleisti kelti daugiau kaip 9 procentus. Paskutiniu metu ligoninių sąskaitos kasmet auga 15 procentų. Manoma, kad Kongresas tam pritaris, bet ligoninės tam labai priešinsis.

Motery ekonominės sankcijos

Detroitas. — Amerikos moterų organizacija (NOW) savo 10-oj metinėj konvencijoj siūlo ekonomines sankcijas prieš tas 15 valstybes, kurios iki šiol neratifikavo konstitucinio papildymo apie moterų teisių suljginimą su vyrų. Į tą sąrašą įeina ir Illinoisas. Kaip jos pritaikintų sankcijas, neaišku.

KALENDORIUS

Balandžio 27: Kastoras, Zita, Gotardas, Aušrelė.
Balandžio 28: Vitalis, Valerija, Vygantas, Vaiga.
Saulė teka 5:54, leidžias 7:43.

ORAS

Dalinai apsinlaukę, galimas lietus, apie 70 laipsnių.

DARBAS IR ATLYGINIMAS

Juodžiausiomis spalvomis piešia sovietiniai vadeivos ir propagandistai darbo žmonių gyvenimo ir darbo sąlygas Vakarų kraštuose. Tamsiai apie Vakarus kalba tie, kurie juose niekada nebuvo ir nežino, kaip vakarietiškas darbininkas fabrikuose dirba, kiek uždirba ir ką jis gali už savo uždarbį nusipirkti.

Visomis išgalėmis stengiamasi sukurti mitą, kad Sovietų Sąjungos darbininkas lengviausiai dirba, daugiausia uždirba, geriausiai aprūpinamas, puikiausiai gyvena. Sovietų darbo žmogus neišleidžiamas ir vakarų kraštus, negali savo akimis pamatyti, kaip ten darbininkai gyvena. Jis negauna ir vakariečių spaudos. Taigi lieka jam viena išeitis — tikėti, ką kalba propagandininkai. Ar patys patiečia tiki, ką jie sako savo darbininkams apie Vakarus — jau kitas klausimas.

dirba visiškai veltui, negaudami už savo darbą net ir normalaus atlyginimo, aukodami savo praktiką Lenino ar komunistų partijos garbei.

Nikolajus Petrovas toliau pasakoja, kad jis, dirbdamas Austrijoje, neturįs jokios baimės dėl „plano neįpildymo“. Niekada jam nereikia eiti į kontorą dėl šio reikalo aiškintis ir niekuomet jam nebuvo dėl to ar kitų priežasčių sumažintas atlyginimas. Kiekvienas darbininkas gauna, kas jam priklauso, ir niekad nebuvo iškabinta jį ar kitą darbininką niekinanti karikatūra, kaip dažnai būna Sovietuose. Taigi, sako Petrovas, pasakykite, kad „kapitalistas apiplėšia darbininką“, praktiškai nejuočiama ir jis tai žinojo tik iš Markso „Kapitalo“.

Vis dėlto šiandien Sovietų žmogus nepalyginamai daugiau žino apie Vakarų kraštų gyvenimo ir darbo sąlygas, kaip Stalino laikais. Svarbiausi žinių šaltiniai užsienio radijo stotys: anglų BBC, vokiečių „Deutsche Welle“, Amerikiečių — „Americas Balsas“ ir Kanados radijo stočių pranešimai rusų kalba. Iš šių ir kitų pranešimų, o taip pat iš įvairių gandų bei pasakojimų ir laišku Sovietų žmogus nuodien žino, kad jų krašto ne viskas yra taip gerai, kaip komunistų partija skelbia kad Vakarų kraštų kapitalizmas nėra toli gražu taip labai supuęs, kaip Sovietų propagandininkai taušičia.

Dar labiau nustebo Petrovas, kai metams pasibaigus jis be algos dar gavo 1200 šilingų premiją. O kiti jo darbo draugai, kurie dirba daugelį metų, gavo po 18-20,000 šilingų. Tuo tarpu jis metalo fabrike „Mašrom“ Kijuje išdirbęs visus 20 metų, o tačiau negavęs nė vienos kapeikos premijos. Sovietuose jis anksčiau dirbęs 48, vėliau 42 savaitines valandas, Austrijoje dirbęs tik 40 valandų. Darbo algą gauti jis turėdavęs Sovietuose stovėti eilėje po 2-3 valandas. Tuo tarpu Austrijoje jis savo algos čekį gaunąs kiekvieną kartą punktuotai, darbo metu.

Koks yra darbininko gyvenimas šiandien „kapitalistų pragare“ ir „sovietiniame rojuje“, geriausiai galėtų palyginti ir pasakyti pats darbininkas, gyvenęs ir dirbęs ten ir čia. Tokių darbo žmonių pasitaiko. Vokiečių politikos žurnalas „Der Spiegel“ š. m. Nr. 17 kaip tik paskelbė Sovietų darbininko Nikolajaus Petrovo pasakojimą — liudijimą apie darbo sąlygas ir darbininkų gyvenimą Sovietuose ir Austrijoje.

Negali Sovietai darbininkai pasigirti ir atostogų tvarka. Austrijoje darbininkas gaunąs kasmet 14 pilnai apmokėtų atostogų dienų, o Sovietuose tik 8 ir nė viena jų nesanti apmokėta. Be to, Austrijoje kiekvienas darbininkas gaunąs kalėdinį ligos atveju darbininkas gauna savo algą, o gydymo išlaidas apmoka ligonių kasos. Atostogų metu daugelis austrų darbininkų važiuoja į Graikiją ar kitus užsienio kraštus. Apie tokią prabangą Sovietų darbininkas negalys ir svajoti.

N. Petrovas nuo 1932 metų gyveno Rusijos miestuose — Maskvoje, Kijeve, Odesoje, Stalingrade, Čeljabinske ir visą laiką dirbo geležies apdirbimo fabrikuose frezuoju. Nuo 1971 m. gyvena Austrijoje ir dirba mašinos gamybos Boehler įmonėje, Vienoje, taip pat frezuoju. Taigi jis yra pakanakamai kompetentingas sprints, kur darbininkui geriau — kur daugiau jis uždirba ir kur daugiau gali pirkti. Pasiklausykime jo liudijimo.

Nedarbo ar iš darbo atleidimo atveju austrų darbininkas gaunąs savo algą ar pašalpą ištisus metus, tuo tarpu Sovietuose tik tai dvi savaites.

— Kiek laiko Sovietų darbininkas turi dirbti, kad galėtų nusipirkti „Volgą“ ar panašų automobilį? — klausia N. Petrovas ir pats atsako — „Visą gyvenimą“. Tuo tarpu Austrijoje beveik visi darbininkai lengvai įsigyja automobilius ir esanti ši problema, kur juos pastatyti.

Nikolajaus Petrovo mėnesinis atlyginimas po visų atskaitymų, kai jis gyveno Sovietuose, siekėdavo 92 rublius. Už šiuos pinigus jis ten galėjo pirkti arba tris poras batų, arba 25 kilogramus sviesto. Austrijoje dirbdamas jis gauna kas mėnuo 6000 šilingų ir už šią sumą gali pirkti 20 porų batų arba 120 kilogramų sviesto. Žinoma, ne visų prekių kainos yra tokia pačia savykyje. Tačiau, kai Petrovas Austrijoje apskaičiavo visas savo pajamas ir visas išlaidas ir jas palygino su sovietinėmis, jam paaiškėjo, kad jis Austrijoje, dirbdamas ta pati darba kaip ir Sovietuose, uždirba beveik tris kartus daugiau, nei žinotum, kad atskaitymai iš jo algos Austrijoje yra kiek didesni, kaip jo visa alga Sovietuose.

Sovietų propagandininkai dažnai mėgina aiškinti, kad Sovietuose esą pigūs butai, nebrangios maisto, elektros energija. I tai Petrovas atsako: „Butas darbininkui — retas dalykas. Butai ten suteikiami tikrai privilegijuotai klasei. Tiesa, vaikai veltui mokomi, medicinos pagalba nemokama. Tačiau už visa tai turi apmokėti darbininkas iš savo algos, tiktai paslėptu būdu: darbo alga be galo mažai ir iš jos dar atskaitoma. Jeigu iš tavo kišenės kas nors išima pinigų ir juos vėliau tau skolina — ar gi tai yra pašalpa?“

Petrovas taip pat nenorėjo tikėti, kad, dirbdamas antvalandžius ar šeštadieniais, gauna 50 proc. didesni atlyginimą, o jeigu jam pasitaiko dirbti sekmadieniais — gauna dvigubai didesni atlyginimą. Tuo tarpu Sovietuose daugelis darbininkų šeštadieniais ir sekmadieniais

Pagaliau, sako Petrovas, darbo žmonių reikalus Austrijoje gina pačių darbininkų rinkti profesinių sąjungų atstovai, o ne komunistų valdžios, t.y. darbdavio skirti pareigūnai, kaip yra Rusijoje. Baigdamas savo pasakojimą jis sakosi be galo nustebe, kad Austrijoje jis visiškai laisvai šventės gegužės pirmąją dieną ir už ją jam buvo užmokėta. Tuo tarpu Sovietuose jis už gegužės 1-ją, lygiai kaip ir už bet kurią kitą komunistinę šventę, jokio atlyginimo negaudavęs.

Pasaulio Liet. jaunimo sąjungos valdyba. Iš kairės: Jūra Šeškutė — vicepirm. IV PLJ kongresui, Kristina Parėšytė — lituanistikai, Almis Kuolas — informacijai, Rima Lasienė — PLJS sekretorei, Dainora Juozapavičiūtė — ryšiams tarp kraštų, Andrius Smitas — IV PLJS komiteto pirmininkas, Gabija Juozapavičiūtė — pirmininkė, Romas Puteris — išdėtininkas, Vaida Kuprevičiūtė — parengiamas

Jaunimo sąjunga planuoja ir veikia

Pasikalbėjimas su pirmininke Gabija Juozapavičiūte

Lietuvių išeivijos jaunimo veikla tikrai sustiprėjo po trijų kongresų, kurių antrajame 1972 metais buvo įsteigta Pasaulio Lietuvių jaunimo sąjunga. Trečiojo kongreso atstovai 1975-76 m. naują PLJ s-gos valdybą sudaryti padėdė Kanados jaunimui. Uždavinio ėmėmsi Gabija Juozapavičiūtė, kuriai ir teko PLJS pirmininkės pareigos.

J. SLAJUS

— Kokiais pagrindais sąjunga veikia: ar ji turi kituose kraštuose išrenkamus atstovus, jei taip, tai kas juos renka?

Dabartinė pirmininkė G. Juozapavičiūtė yra pasižymėjusi atseitinių ir kitų organizacijų veikloje. Bedradarbiauja lietuvių spaudoje, „Tėviškės Žiburiuose“ redagavo „Jaunimo žiburių“ skyrių. Yra baigusi socialinės administracijos mokslus su magistrės laipsniu Toronto universitete. Dirba kaip Volunteer Program direktorė Juvenile Probation Services, Ministry of Correction, Toronto.

— Kiek laiko Sovietų darbininkas turi dirbti, kad galėtų nusipirkti „Volgą“ ar panašų automobilį? — klausia N. Petrovas ir pats atsako — „Visą gyvenimą“.

— Kiek laiko Sovietų darbininkas turi dirbti, kad galėtų nusipirkti „Volgą“ ar panašų automobilį? — klausia N. Petrovas ir pats atsako — „Visą gyvenimą“.

— Kuo skiriasi Jaunimo są-

KENGURŲ IR KOALŲ ŽEMĖJE

Įspūdiniai iš Australijos ir Pietų Salų

22

ANDRIUS MIRONAS

Mėgėjas liaudies patarlių ir cituoti žinomų mūsų poetų posmus Jonas Augutis ypač pasiliks mano atmintyje utentiškiu sakiniu: „Tavo diedo diedo dadas kadai buvo man sosedas“. Išsilikalbėjus, pasirodė, kad jis žino vieno mūsų „sosedo“ adresą. Pasikambinau į tolimesni Albury miestą Valiams ir pasikalbėjau su Birute Valiene. Sužinojau, jog Valiai kelioms dienoms vyksta į Sidnėjų, tai daviau kito savo „sosedo“ tame mieste adresą ir telefoną, kad mane ten susirasyt. Valių nesu matęs nuo 1944 metų. Tikėjau susitikti ir išsamiai pasipasakoti.

Istorinės dienos

Nors iš Canberros buvome išskridę saulei gražiai šviečiant, bet, Sidnėjaus aerodroman besileidžiant, lįjo. Mus pasitiko bičiuliai Jablonskiai iš Sidnėjaus ir Sirgėdai iš Cicero. Tuoj atpažinau tik prieš 45 m. matytus Antano Jablonskio veido bruožus, nors stuo-miu ir pasikeitęs... Abudu žiūrėjome vienas į antrą ir netikėjome, ar mes tie patys. Iki 1956 metų Jablonskis su Sirgedu Sidnėjaus mieste gyveno bendrai pirktime name, Hurtsville rajone. Namas liko Jablonskis, Sirgėdams išvykus į Ameriką. Dabar namas kiek pagerintas, patobulintas ir jau vienu Jablonskių valdomas. Kieme laikomos vištos, yra ir Antano mėgiamų karvelių narvas su apie 40 paukščių.

kombarį, o Sirgėdai jau apsigyveno buvusiam savo miegamajame. Mat, namą buvo pasidaliję pusiau — vienoje ilgo koridoriaus pusėje Sirgėdai, kitoje pusėje — Jablonskiai. Didelis valgomasis, kartu ir salonas bei virtuvė ir kiti kambariai buvo valdomi bendrai. Dabar dar prisidėjome mes su žmona, taigi iš viso prie stalo susėdavo šešiese. Anais bendro gyvenimo laikais sėptynetuką sudarė dar Sirgėdų dukterė ir sūnus bei Jablonskių sūnus.

Kita sena pažįstamų kauniečių šeima Sidnėjuje yra Dryžų šeima. Eugenijus Dryža dabar likęs našliu, nes praėjusių metų balandžio mėnesį mirė jo žmona Sofija. Ją pažinojau nuo pat pradinės mokyklos suolo. Nuo anų laikų ji liko mano sesers Monikos geriausia draugė. Mane Sofija buvo išmokiusi šokti valsą jau i vidurinės Sančių mokyklos klasėje. Vėliau retkarčiais Sofija aplankydavo Moniką mūsų tėvų namuose. Teko su ja susitikti ir Vokietijoje, kai su Lietuvių Tautiniu ansambliu lankiaur lietuvių stovyklas. Tik prieš pora metų ji mane susirado per „Draugo“ redakciją ir vėl užsimegė draugystę, bet tik laikais. Jau suplanuojant kelionę Australijon, buvau parašęs Dryžams. Jie labai džiaugėsi, kad teks su manim pasimatyti Sidnėjuje. Deja, nebeteko man gyvos Sofijos pamatyti... Neteko ir dabar matyti Dryžų namo, nes atvykęs tik pasikambinau, o vėliau pasimatėme Jablonskių name, Eugenijui atvykus į Plunksnos klubo subuvimą. Dar kartą su E. Dryža mačiausi Brisbanėje, kur jis buvo nuykęs. Sydnejaus mieste jis gyvena vienišas, nes beveik visi penki jo sūnūs turi savas šeimas arba dirba ir gyvena kitur.

Buvome nuykę į N. Linkevičiūtės ir E. Prapuolenio koncertą Lietuvių namuose, kur abu, kaip visada, žavėjo klausytojus. Įėjimas į koncertą buvo nemokamas, nes pagal įstatymus negalima imti atskiro mokešio į privatų klubą įeinantiems. Už mus, pasi-

rašančius svečių knygoje, garantavo nariai Jablonskiai. Aišku, klubo patalpose yra keletas automatų, kurie iščulpia azartininkų kišenes.

Lietuvių namuose susitikome vėl kaliforniečius Rūtą ir Petrą Sakus bei su jais pabendravome prie vieno stalo. Iš naujo susipažinau su Ksenija Šniukštie-Dauguvietyte, žinoma Kaune tik 1937 metais. Būčiau jos nepažinęs, jeigu kiti nebūtų parodę, o pati Ksenija manęs visiškai negalėjo pažinti, kol priminiau savo sesers vardą. Gaila, vėliau nebeteko susitikti ir plačiau išsilikalbėti.

Su miesto žinovais Sirgėdais keliavome traukiniu į Sidnėjaus miesto centrą ir matėme puikius Operos rūmus, kurių patys Sirgėdai anais laikais nebuvo matę. Žinoma, fotografavomės įamžinimui, pirkinėjome atsiminimui, na, ir valgėme gyvybės palaikymui.

Sausio 6 d. vakare pas Jablonskius įvyko Lietuvių Plunksnos klubo subuvimas. Šis klubas prieš 25 metus buvo šiame bute įsteigtas ir pirmuoju jo pirmininku išrinktas Povilas Sirgėdas. Todėl susirinkusieji, dabartinio pirmininko Vinco Kazoko vadovaujami, atitinkamai pagerbė Povilą Sirgėdą kalbomis ir toastais. Onytė padeklamavo šia proga keturis Vinco Kazoko eilėraščius, o aš paskaiciau feljetoną „Garbės klientas“, kurio personažų tarpe save atpažino žurnalistas Antanas Laukaitis.

Šiame istoriniame Jablonskių name kiek vėliau įvyko ir „ausroky“ atsisveikinimas. Mat, šeimininkas Ant. Jablonskis, Povilas Sirgėdas ir aš esame buvę vienoje „Ausros“ gimnazijos klasėje. Į mano atsi-vežtą kasetinį aparatą buvo įregistruotas dar vienas istorinis, sakyčiau, nostalginis įvykis. Aišku, Plunksnos klubo susirinkimas garsų pavidale taip pat persikėlė Amerikon, tik, deja, pristigęs kasečių, nebegalėjau atvaizduoti linksmesnės susirinkimo pabaigos.

(Bus daugiau)

